

УДК 339.137.2: 338.242:164.01

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/1-86-10>

Решетнікова О. В.

Даниленко В. І.

Боровик Т. В.

Полтавський державний аграрний університет

ЛОГІСТИКА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Досліджено динаміку рівня глобальної конкурентоспроможності України за рейтингом Всесвітнього економічного форуму, проаналізовано складники індексу глобальної конкурентоспроможності національної економіки та виявлено системні проблеми у сферах фінансових систем та охорони здоров'я. Розкрито сучасний стан та структуру зовнішньої торгівлі України. Виявлено, що обсяги експорту та імпорту товарів і послуг України мають тенденцію до зниження. Відзначено, що слабкою ланкою у зовнішній торгівлі України є структура експорту, в якій більшу частину займають сировина та продукти первинної обробки. Розглянуто шляхи підвищення конкурентоспроможності України у сфері зовнішньоекономічної діяльності за рахунок ефективного використання логістики. Запропоновано комплекс заходів щодо оптимізації логістичного обслуговування зовнішньої торгівлі України.

Ключові слова: логістика, конкурентоспроможність, експорт, імпорт, зовнішньоекономічна діяльність.

Постановка проблеми. Міжнародна торгівля є однією з основних форм зв'язку між національними товаровиробниками різних країн. Вона виступає джерелом валютних надходжень до національної економіки. У сучасній світовій економіці міжнародна торгівля є одним із найважливіших чинників подальшого розвитку світового господарства, саме тому дослідження конкурентоспроможності України в сфері зовнішньої торгівлі є важливим науковим завданням. Одним із дієвих напрямів підвищення ефективності зовнішньоторговельних відносин України є ефективне використання логістики. Вплив логістики на ефективність зовнішньоторговельних відносин в умовах глобалізації та посилення конкуренції стає все більш відчутним. Розвиток логістичної інфраструктури є однією з передумов активізації зовнішньоторго-

вельної діяльності країни та міжнародного співробітництва. Необхідність аналізу даної проблематики та пошук шляхів її вирішення зумовлюють актуальність даної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання конкурентоспроможності України на світовому ринку є предметом досліджень значного кола учених, зокрема таких, як Ю.В. Полунеев, О.О. Масляева, Т.В. Хворост, Н.Є. Скрипник, Е.О. Хайрутдінов та ін.

На думку Ю.В. Полунеева, «конкурентоспроможність країни полягає в її здатності створити внутрішні та зовнішні умови, які дають можливість її підприємствам виробляти товари та послуги, що витримують постійне випробування міжнародних ринків, а населенню – стало підвищувати доходи та якість життя» [1, с. 30].

О.О. Масляєва дає таке визначення: «Конкурентоспроможність країни – характеристика, що визначає зумовлене економічними, соціально-демографічними, політичними, екологічними чинниками стійке становище країни на внутрішньому ринку, спроможність долати бар'єри виходу на зовнішній ринок та здатність вести конкурентну боротьбу» [2].

На думку Т.В. Хворост, «національну конкурентоспроможність можна визначити як здатність країни до створення умов, у яких підприємства можуть генерувати стійке зростання економіки, забезпечувати довгострокову прибутковість та створення робочих місць» [3, с. 146].

Дослідженню проблематики й розвитку зовнішньої торгівлі присвячено праці таких учених, як: О.В. Єлісеєнко, Г.С. Скобелева, А.О. Касич, С.В. Дідур та ін.

О.В. Єлісеєнко та Г.С. Скобелева розкривають сучасний стан зовнішньої торгівлі України в системі міжнародних економічних відносин, визначають чинники, які на нього впливають, розглядають шляхи активізації зовнішньої торгівлі України [4]. У статті А.О. Касич та С.В. Дідур досліджено основні тенденції зовнішньої торгівлі України загалом та в розрізі структурних характеристик [5].

Питання розвитку логістики в Україні та її вплив на конкурентоспроможність підприємств відображено в роботах таких учених, як О.В. Решетнікова, Т.В. Боровик, І.О. Терещенко, Б.І. Холод, О.М. Зборовська та ін.

Б.І. Холод та О.М. Зборовська розглядають сутність логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств в умовах глобалізації та обґрунтовують сутність та особливості міжнародної логістичної інфраструктури в процесі глобального міжнародного товарообороту [6].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, незважаючи на значну кількість уже досліджених питань, сьогодні в науці спостерігається невірність низки проблем, що стосуються підвищення конкурентоспроможності України у сфері зовнішньоекономічної діяльності з використанням логістичних механізмів, що зумовило постановку мети статті.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналіз зовнішньоекономічної діяльності України, дослідження її конкурентоспроможності на світовому ринку, а також узагальнення теоретико-методичних й обґрунтування науково-практичних засад ефективного використання логістики як чинника забезпечення конкурентоспроможності України у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Конкурентоспроможність – одна з основних та найбільш склад-

них категорій ринкової економіки, що має багато аспектів.

У більшості праць західних економістів конкурентоспроможність країн визначена як можливість виготовляти товари й послуги або вищої якості, ніж у конкурентів, або за значно нижчими цінами порівняно із цінами конкурентів. У широкому розумінні конкурентоспроможність національної економіки розглядається як здатність країни забезпечувати баланс своїх зовнішніх пропорцій та уникати обмежень, які зумовлені зовнішньоекономічною сферою, самовідтворювати поліпшення своїх світогосподарських зв'язків.

Н.Є. Скрипник та Е.О. Хайрутдінов [7, с. 36] зазначають, що «у міжнародних рейтингах конкурентоспроможності Україну традиційно зараховують до країн, які розвиваються та характеризуються підвищеною політичним й економічним нестабільністю, несприятливим інвестиційним кліматом і високими ризиками господарської діяльності».

У світовій теорії та практиці для оцінки конкурентоспроможності національної економіки використовують три основні підходи: ресурсний, факторний та рейтинговий. На нашу думку, рейтинговий підхід дає більш повне, інтегральне відображення стану економіки. Нині Україна значиться у двох рейтингах глобальної конкурентоспроможності: у рейтингу за індексом глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI), що розрахований за методикою Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum – WEF, Давос, Швейцарія), та в рейтингу конкурентоспроможності країн світу за методикою Міжнародного інституту управлінського розвитку (International Institute for Management Development – IMD, Лозанна, Швейцарія).

Побудований за методологією Всесвітнього економічного форуму індекс глобальної конкурентоспроможності являє собою інструмент, за допомогою якого можна оцінити відносно сильні та слабкі боки національної економіки, а також порівняти їх з іншими країнами.

У рейтингу глобальної конкурентоспроможності позиція України характеризується певною динамікою та змінами. Аналіз цих тенденцій засвідчує порівняно невисокий рейтинговий рівень нашої країни в глобальному вимірі (табл. 1).

Як бачимо, Індекс конкурентоспроможності та позиції України за період 2011–2018 рр. коливалися в межах 4,00 (2011–2012 рр., 2016–2017 рр.) до 4,14 (2012–2013 рр., 2014–2015 рр.). Темп росту Індексу має як позитивну динаміку, так і негативну. Помітні постійні його коливання. У 2018–2019 рр. впроваджено нову методику

Таблиця 1

Динаміка зміни Індексу конкурентоспроможності та позиції України у звіті з глобальної конкурентоспроможності за період 2011–2020 рр.

Рік	Індекс конкурентоспроможності	Темп росту індексу	Позиція у рейтингу/ кількість країн у рейтингу
2011-2012	4,00	+0,10	82/142
2012-2013	4,14	+0,14	73/144
2013-2014	4,05	-0,11	84/148
2014-2015	4,14	+0,11	76/144
2015-2016	4,03	-0,11	79/140
2016-2017	4,00	-0,03	85/138
2017-2018	4,11	+0,11	81/137
2018-2019	57,0	x	83/140
2019-2020	57,0	x	85/141

Джерело: складено та розраховано за даними [8]

обрахунку Індексу глобальної конкурентоспроможності, тому темп його росту нами не відображено у таблиці.

У 2011 р. Україна в рейтингу займала 82-гу позицію серед 142 країн, у 2012 р. піднялася на 73-тю позицію серед 144 країн, у 2013 р. провалялася на 84-ту позицію зі 148 країн; після Революції гідності піднялася відразу на 76-е місце зі 144 країн, проте потім знову відкотилася на 79-ту позицію зі 140 країн, а в 2016 р. – аж на 85-ту позицію зі 138 країн; у 2017 р. країна піднялася на 81-е місце в рейтингу зі 137 країн, у 2018 р. відкотилася на 83-тю позицію зі 140 країн.

За даними звіту The Global Competitiveness Report 2019 [9], у 2019 р. Україна втратила дві позиції порівняно з попереднім роком у рейтингу Global Competitiveness Index Всесвітнього економічного форуму й опустилася на 85-е місце зі 141 країни. Основний регрес можна побачити у сфері фінансових систем, де рейтинг України знизився на 19 позицій і опустився до 136-го місця, а також у сфері охорони здоров'я – на 9 позицій, до 101-го місця. Також дещо погіршилися показники впровадження ІКТ – із 77-го на 78-е місце, макроекономічної стабільності – зі 131-го на 133-є місце та інноваційних можливостей – із 58-го на 60-е місце.

На противагу цим тенденціям уже другий рік поспіль значно поліпшуються позиції країни за критеріями «ринок товарів» – із 73-го на 57-е місце, «ринок праці» – із 66-го на 69-е місце та «інституційний розвиток» – зі 110-го на 104-е місце. Окрім того, Україні вдалося дещо піднятися за такими показниками, як «освіта» – із 46-го на 44-е місце та «рівень розвитку бізнесу» – із 86-го на 85-е місце. За обсягом внутрішнього ринку України зберегла колишню позицію – 47-е місце, а по інфраструктурі – 57-е місце. Згідно зі звітом, показник середньорічного зростання ВВП за 10 років перестав бути негативним і поліпшився з -2,1% до 0,1%, водночас приріст прямих іноземних інвестицій за п'ять років знизився з 2,7% до 2,3% ВВП.

Для порівняння розглянемо більш детально значення Індексу глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index – GCI) у розрізі деяких країн – учасниць рейтингу (рис. 1).

Перше місце в рейтингу конкурентоспроможності WEF у 2019 р. зайняв Сінгапур (GCI = 84,8), обігнавши торішнього лідера – США, які зайняли друге місце (GCI = 83,7). На третьому місці – Гонконг (GCI = 83,1), який ще в 2018 р. займав лише 7-е місце. У п'ятірку лідерів цього року увійшли

також Нідерланди (GCI = 82,4) та Швейцарія (GCI = 82,3), яка кілька років поспіль (до 2017 р. включно) очолювала рейтинг. Із найближчих сусідів Польща та Росія залишилися на колишніх позиціях. Вони займають у рейтингу 37-е та 43-є місце зі значеннями GCI відповідно 68,9 та 66,7. Сусідами України в цьогорічному рейтингу є Шрі-Ланка (GCI = 57,1) та Молдова (GCI = 56,7). Останнє місце в рейтингу займає Чад зі значенням GCI = 35,1.

У світовому рейтингу конкурентоспроможності економік World Competitiveness Rankings 2019, який щорічно готує швейцарський Міжнародний інститут управлінського розвитку, Україна поліпшила свої позиції, піднявшись на п'ять сходинок і зайнявши 54-ту позицію серед 63-х аналізованих країн. А вже в 2020 р. опустилася на 55-ту позицію. Серед основних чинників, що знижують місце країни в даному рейтингу, експерти називають неефективність уряду [10].

Розглядаючи конкурентоспроможність національної економіки, доцільно розглядати показники зовнішньоторговельної діяльності країни, а саме експорту та імпорту. Сама ці дані показують, наскільки Україна є затребуваною на світовому ринку як постачальник товарів. Динаміку обсягів експорту та імпорту України представлено на рис. 2.

Аналізуючи дані рис. 2, можна зробити висновок, що обсяги експорту та імпорту товарів і послуг України поступово зменшуються починаючи з 2013 р. Зовнішньоторговельний оборот товарів і послуг у 2020 р. порівняно з 2011 р. зменшився на 30,2% (на 51 716,61 млн дол.) і становив 119 680,38 млн дол. У тому числі експорт товарів і послуг зменшився на 26,9% (22 194,59 млн дол.), а імпорт – на 33,2% (29 522,02 млн дол.). Тим не менше в період 2017–2019 рр. помітна тенденція до збільшення зовнішньоторговельного обороту країни.

Однак у 2020 р. знову відбулося незначне зниження даного показника. Порівняно з показниками 2019 р. експорт товарів і послуг у 2020 р. зменшився на 8,1% (на 5 303,52 млн дол.), а імпорт товарів і послуг – на 12,5% (на 8 441,89 млн дол.).

Щодо структури зовнішньоторговельного обороту, то слід відзначити, що найбільша питома вага в українському експорті належить: продукції АПК та харчової промисловості (45,1%); продукції металургійного комплексу (18,3%); продукції машинобудування (11,0%); мінеральним продуктам (10,8%); продукції хімічної промисловості (5,5%). Найбільша частка у загальному обсязі імпорту нашої держави припадає на: продукцію машинобудування (34,3%); продукцію хімічної промисловості (19,9%); мінеральні продукти (15,5%); продукцію АПК та харчової промисловості (12,0%); продукцію металургійного комплексу (5,8%); продукцію легкої промисловості (5,5%). Варто зазначити, що слабкою ланкою у зовнішній торгівлі України є структура експорту, в якій більшу частину займають сировина та продукти первинної обробки. Для України питання розширення зовнішньоторговельних зв'язків і пошуку резервів підвищення їх ефективності є досить актуальним. Як показують дослідження, витрати з обслуговування транскордонних товаропотоків більше ніж утричі перевищують аналогічні витрати на внутрішньому ринку і становлять від 25% до 35% вартості експортно-імпортової продукції. Оскільки ви-

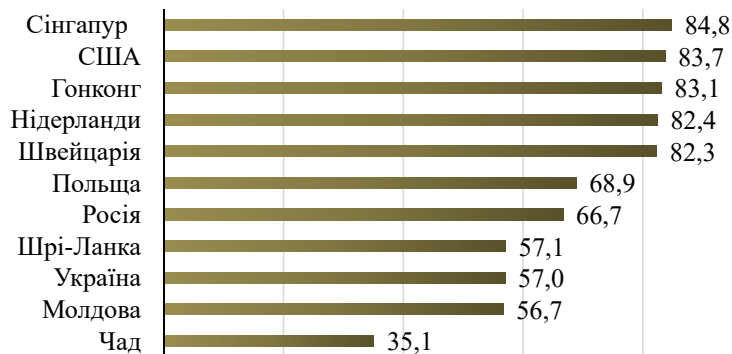


Рис. 1. Вибірка значень Індексу глобальної конкурентоспроможності країн світу, 2019 р.

Джерело: побудовано за даними [9]

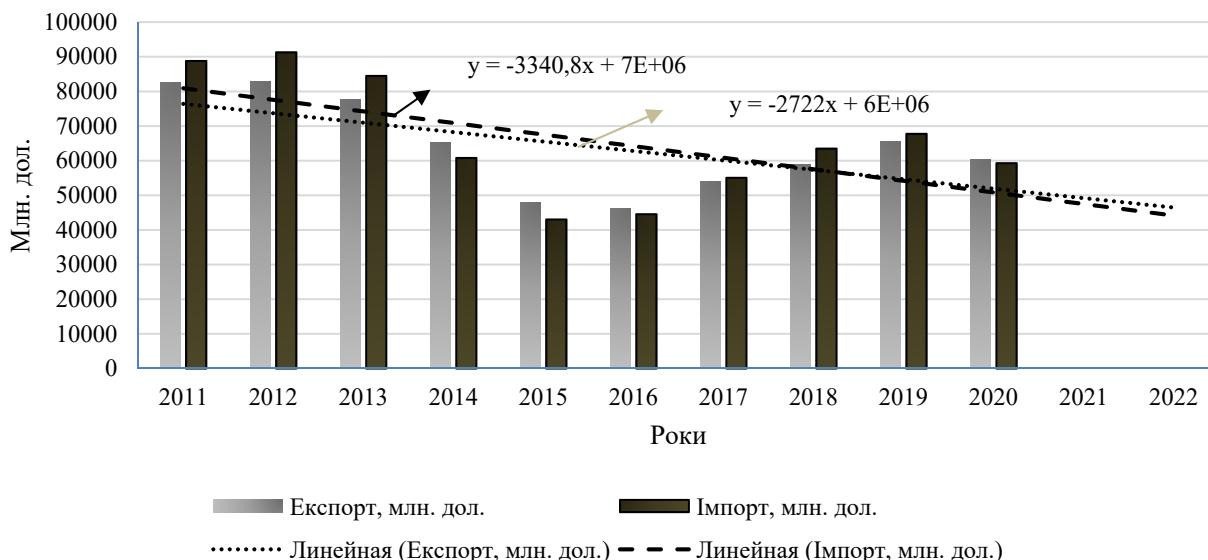


Рис. 2. Динаміка обсягів експорту та імпорту товарами та послугами України, млн дол., 2011–2020 рр.
Джерело: побудовано за даними [11]

користання елементів системи логістичного обслуговування товаропотоків дає можливість значно знизити логістичні витрати, постає питання ефективного застосування логістики у зовнішньоекономічній діяльності.

Міжнародна торгівля неможлива без розвинутої логістичної інфраструктури як на національному рівні, так і на міжнародному. На думку експертів, логістична система України прогресує. Це виразно демонструє динаміка національного індексу ефективності логістики (Logistics Performance Index), що складається Світовим банком кожні два роки по 160 країнах [12, с. 26].

На рис. 3 наведено дані щодо динаміки національного індексу ефективності логістики за період із 2010 по 2018 р. згідно з рейтингом Logistics Performance Index.

Як свідчать наведені дані, рейтинг LPI є досить динамічним. У 2018 р. за рівнем ефективності роботи логістичної системи Україна посідає 66-е місце серед 160 країн світу. Значення індексу ефективності логістики у 2018 р. дорівнює 2,83 бали, проти 2,74 у 2016 р. Однак у 2014 р. цей показник

був значно вищим – 2,98 бали. Найбільш розвиненим компонентом вітчизняної системи логістики є своєчасність поставок вантажів (3,42), а найменш розвиненим – якість торговельної та транспортної інфраструктури (2,22). Можна відзначити, що в 2018 р. ми спостерігаємо суттєве поліпшення більшості показників, що свідчить про якісний розвиток логістичного потенціалу в країні [14, с. 147].

Україна має всі шанси стати однією з логістично розвинених країн світу. Саме логістика має стати тією рушійною силою у зовнішньоекономічній діяльності країни, яка забезпечить її конкурентоспроможність у сфері зовнішньоторгівельних відносин та виведе її на якісно новий рівень. Для цього необхідні розбудова логістичної інфраструктури експортно-імпоротної діяльності, розроблення нових та поліпшення існуючих логістичних маршрутів для зовнішньої торгівлі товарами. Серед основних рекомендацій щодо розвитку національної логістичної інфраструктури слід відзначити:

- формування законодавчої бази щодо надання логістичних послуг;

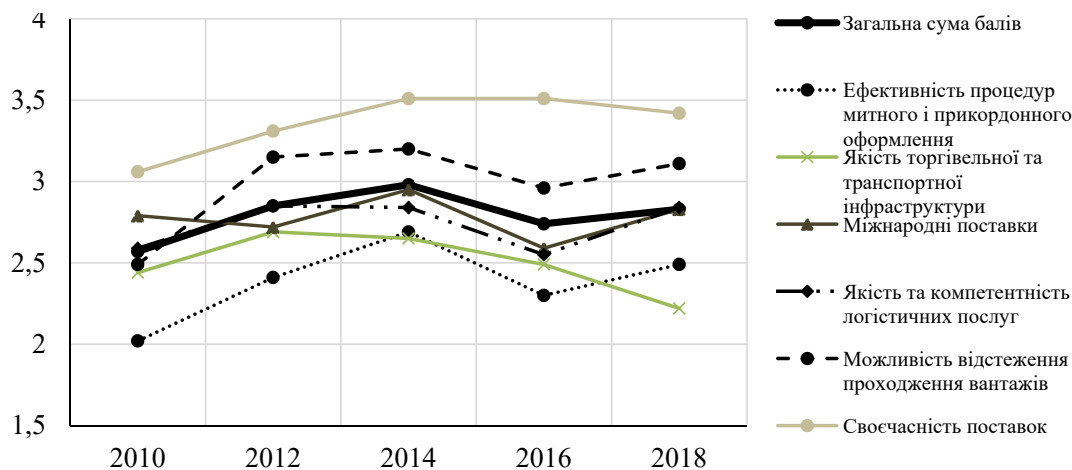


Рис. 3. Динаміка Індексу ефективності логістики (Logistics Performance Index) в Україні, 2010–2018 рр.

Джерело: побудовано за даними [13]

– управління розвитком об'єктами логістичної інфраструктури в рамках державно-приватного партнерства;

– активне впровадження мультимодальних перевезень, що передбачає консолідацію вітчизняного ринку транспортно-логістичних послуг, експансію перевезень, здійснюваних одним експедитором з одного диспетчерського центру за єдиним транспортним документом і з використанням уніфікованих міжнародних тарифів;

– зосередження уваги на взаємодії вузлових пунктів переробки вантажопотоків;

– узгодження стратегії розвитку транспортно-логістичних центрів і програми створення транспортної інфраструктури з бізнес-спільнотою та громадськими організаціями;

– зміни у складі учасників українського ринку логістичних послуг, задіяних у реалізації експортно-імпорتنих товаропотоків;

– створення логістичними операторами асоціацій, що діють на регіональному, національному і міжнародному рівнях;

– приведення транспортних засобів вітчизняних перевізників у відповідність до світових екологічних і технічних стандартів тощо.

Висновки і пропозиції. Таким чином, розвиток системи логістичного обслуговування у сфері зовнішньоекономічної діяльності України має стратегічне значення і сприятиме підвищенню рівня національної конкурентоспроможності. Загалом увесь комплекс заходів щодо оптимізації логістичного обслуговування зовнішньої торгівлі України має бути спрямованим на уніфікацію національних законодавств, гармонізацію транспортно-логістичної інфраструктури, щоб вона мала єдині технічні параметри та забезпечувала застосування єдиної технології доставки товарів у міжнародному сполученні. Запропоновані рекомендації щодо розвитку національної логістичної інфраструктури спрямовані на забезпечення конкурентоспроможності національних логістичних операторів на міжнародному рівні, підвищення ефективності експортно-імпорتنих операцій, росту рівня національної конкурентоспроможності України.

Список використаних джерел:

1. Полунеев Ю.В. Технологія економічного прориву: конкурентоспроможність країни та визначення стратегічних пріоритетів. *Демографія та соціальна економіка*. 2008. № 2. С. 29–41.
2. Масляева О.О. Сутність категорії «конкурентоспроможність»: дефініція та систематизація. *Ефективна економіка*. 2011. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=737> (дата звернення: 23.03.2021).
3. Хворост Т.В. Стан конкурентоспроможності національної економіки України. *Економіка та суспільство*. 2017. № 10. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/27.pdf (дата звернення: 23.03.2021).
4. Єлісеєнко О.В., Скобелева Г.С. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. № 4. С. 9–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2014_4_3. (дата звернення: 24.03.2021).
5. Касич А.О., Дідур С.В. Структурні характеристики зовнішньої торгівлі України. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 1(79). С. 85–94. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/2995/1/20161115_505.pdf (дата звернення: 24.03.2021).
6. Холод Б.І., Зборовська О.М. Глобалізація як фактор впливу на процеси логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств. Європейський вектор економічного розвитку. *Економічні науки*. 2014. № 2. С. 261–270. URL: <https://eurodev.duan.edu.ua/images/PDF/2014/2/30.pdf> (дата звернення: 25.03.2021).
7. Скрипник Н.С., Хайрутдінов Е.О. Конкурентоспроможність національної економіки: сутність і сучасні підходи до тлумачення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. Вип. 16(4). С. 34–38. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdn_en_2016_16\(4\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdn_en_2016_16(4)_9) (дата звернення: 25.03.2021).
8. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/> (дата звернення: 25.03.2021).
9. The Global Competitiveness Report 2019–2020. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (дата звернення: 25.03.2021).
10. Рейтинг глобальної конкурентоспроможності стран мира по версии IMD. Гуманитарный портал: Исследования. Центр гуманитарных технологий, 2006–2021. URL: <https://gtmarket.ru/ratings/imd-world-competitiveness-ranking> (дата звернення: 25.03.2021).
11. Товарна структура зовнішньої торгівлі України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.03.2021).
12. Решетнікова О.В., Боровик Т.В., Терещенко І.О. Аналіз та перспективи розвитку ринку логістичних послуг в Україні. *Економіка і управління*. 2020. № 2. С. 24–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econupr_2020_2_5 (дата звернення: 26.03.2021).
13. Country Score Card: Ukraine 2018. URL: <https://lpi.worldbank.org/international/scorecard/radar/254/C/UKR/2018#chartarea> (дата звернення: 26.03.2021).
14. Решетнікова О.В., Боровик Т.В., Даниленко В.І. Логістична інфраструктура як стратегічний елемент розвитку зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств. *Економічний, організаційний та правовий механізми підтримки і розвитку підприємництва*: колективна монографія / за ред. О.В. Калашник, Х.З. Махмудова, І.О. Яснолоб. Полтава: Астроя, 2020. С. 143–150.

References:

1. Poluneev Y.V. (2008) Tekhnologija ekonomichnogho proryvu: konkurentospromozhnistj krajiny ta vyznachennja strategichnykh prioritytetiv [Technology of economic breakthrough: competitiveness of the country and definition of strategic priorities]. *Demography and social economy*, no. 2, pp. 29–41.
2. Maslyayeva. O.O. (2011) Sutnistj kateghoriji «konkurentospromozhnistj»: definicija ta systematyzacija [The essence of the category «competitiveness»: definition and systematization]. *Efektivna ekonomika (electronic journal)*, no. 10. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=737> (accessed 23 March 2021).
3. Hvorost T.V. (2017) Stan konkurentospromozhnosti nacionalnoji ekonomiky Ukrainy [The state of competitiveness of the national economy of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo (electronic journal)*, no. 10. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/27.pdf (accessed 23 March 2021).
4. Yeliseenko O.V., Skobeleva G.S. (2014) Suchasnyj stan, problemy ta perspektyvy rozvytku zovnishnjoji torghivli Ukrainy [Current state, problems and prospects of Ukraine's foreign trade development]. *Visnyk Berdyanskogo universytetu menedzhmentu i biznesu (electronic journal)*, no. 4, pp. 9–12. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2014_4_3. (accessed 24 March 2021).
5. Kasich A.O., Didur S.V. (2008) Strukturni kharakterystyky zovnishnjoji torghivli Ukrainy [Structural characteristics of Ukraine's foreign trade]. *Aktualni problemy ekonomiky (electronic journal)*, no. 1 (79), pp. 85–94. Available at: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/2995/1/20161115_505.pdf (accessed 24 March 2021).

6. Kholod B.I., Zborovska O.M. (2014) Ghlobalizacija jak faktor vplyvu na procesy loghistrychnogho upravlinnja zovnishnjoekonomichnoju dijajlnistju pidprijemstv [Globalization as a factor influencing the processes of logistics management of foreign economic activity of enterprises]. *Evropejskyj vektor ekonomichnogho rozvytku. Ekonomichni nauky, (electronic journal)*, no. 2, pp. 261–270. Available at: <https://eurodev.duan.edu.ua/images/PDF/2014/2/30.pdf> (accessed 24 March 2021).
7. Skrypnyk N.E., Khairutdinov E.O. (2016) Konkurentospromozhnistj nacionaljnoji ekonomiky: sutnistj i suchasni pidkhody do tlumachennja [Competitiveness of the national economy: the essence and modern approaches to interpretation]. *Naukovyj visnyk Khersonskogho derzhavnogho universytetu. Serija «Ekonomichni nauky», (electronic journal)*, vol. 16 (4), pp. 34–38. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_16\(4\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_16(4)_9) (accessed 24 March 2021).
8. World Economic Forum. Available at: <https://www.weforum.org/> (accessed 24 March 2021).
9. The Global Competitiveness Report 2019–2020. Available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (accessed 24 March 2021).
10. Rating of the global competitiveness of the countries of the world according to IMD. Humanitarian portal: Research Center for Humanitarian Technologies, 2006–2021. Available at: <https://gtmarket.ru/ratings/imd-world-competitiveness-ranking> (accessed 24 March 2021).
11. Commodity structure of the current trade of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 25 March 2021).
12. Reshetnikova O.V., Borovik T.V., Tereshchenko I.O. (2020) Analiz ta perspektyvy rozvytku rynku loghistrychnykh posluh v Ukraini [Analysis and perspectives of development of the market of logistic services in Ukraine]. *Ekonomika i upravlinnja, (electronic journal)*, no. 2, pp. 24–29. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econupr_2020_2_5 (accessed 25 March 2021).
13. Country Score Card: Ukraine 2018. Available at: <https://lpi.worldbank.org/international/scorecard/radar/254/C/UKR/2018#chartarea> (accessed 25 March 2021).
14. Reshetnikova O.V., Danylenko V.I., Borovik T.V. (2020) Loghistrychna infrastruktura jak strategichnyj element rozvytku zovnishnjoekonomichnoji dijajlnosti vitchyznjanykh pidprijemstv [Logistic infrastructure is a strategic element for the development of economic efficiency in industrial enterprises]. *Ekonomichnyj, orghanizacijnyj ta pravovyj mekhanizm pidtrymky i rozvytku pidprijemnytva*. Poltava: Astraya Publishing House, pp. 143–150.

Решетникова О. В.

Даниленко В. И.

Боровик Т. В.

Полтавский государственный аграрный университет

ЛОГИСТИКА КАК ФАКТОР ОБЕСПЕЧЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ УКРАИНЫ В СФЕРЕ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Резюме

Исследована динамика уровня глобальной конкурентоспособности Украины по рейтингу Всемирного экономического форума, проанализированы составляющие индекса глобальной конкурентоспособности национальной экономики и выявлены системные проблемы в сфере финансовых систем и здравоохранения. Раскрыты современное состояние и структура внешней торговли Украины. Выявлено, что объемы экспорта и импорта товаров и услуг Украины имеют тенденцию к снижению. Отмечено, что слабым звеном во внешней торговле Украины является структура экспорта, в которой большую часть занимают сырье и продукты первичной обработки. Рассмотрены пути повышения конкурентоспособности Украины в сфере внешнеэкономической деятельности за счет эффективного использования логистики. Предложен комплекс мероприятий по оптимизации логистического обслуживания внешней торговли Украины.

Ключевые слова: логистика, конкурентоспособность, экспорт, импорт, внешнеэкономическая деятельность.

Reshetnikova Olga

Danylenko Viktoria

Borovik Tatiana

Poltava State Agrarian University

LOGISTICS AS ENSURING FACTOR OF UKRAINES COMPETITIVENESS IN THE FIELD OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

Summary

The dynamics of the level of global competitiveness of Ukraine according to the rating of the World Economic Forum is studied. Analysis of these trends shows a relatively low rating level of our country in the global dimension. The components of the Global Competitiveness Index of the national economy are analyzed and it is revealed that the main regression can be traced in the sphere of financial systems and healthcare. Instead, the country's position on the criteria of «goods market», «labor market» and «institutional development» is significantly improving. The current state and structure of Ukraine's foreign trade are revealed. It was found that the volumes of exports and imports of goods and services of Ukraine tend to decrease. It is noted that the weak link in Ukraine's foreign trade is the structure of exports, in which most of the raw materials and primary products. It is noted that Ukraine's logistics system is progressing. This is clearly demonstrated by the dynamics of the national Logistics Performance Index (LPI). In 2018, Ukraine ranks 66th among 160 countries in terms of the efficiency of the logistics system. The value of the LPI in 2018 is 2.83 points. The most developed component of the domestic logistics system is the timeliness (3.42), and the least developed – infrastructure (2.22). Ways to increase Ukraine's competitiveness in the field of foreign economic activity through the efficient use of logistics are considered. A set of measures to optimize the logistics of Ukraine's foreign trade is proposed, which should be aimed at unification of national legislation, harmonization of transport and logistics infrastructure so that it has common technical parameters and ensures the use of a single technology of international delivery. The proposed recommendations for the development of national logistics infrastructure are aimed at ensuring the competitiveness of national logistics operators at the international level, improving the efficiency of export-import operations, increasing the level of national competitiveness of Ukraine.

Keywords: logistics, competitiveness, export, import, foreign economic activity.